

Mervärdesskatt

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motioner från allmänna motions-tiden hösten 2012.

Bland motionerna finns ett flertal som gäller skattesatserna på mervär-desskatteområdet. Vidare finns motioner om reglerna för avdragsrätt och för ideell verksamhet samt vissa andra frågor inom mervärdesskatteområ-det. Samtliga motioner avslås.

I betänkandet finns fyra reservationer (MP, SD, V) och två särskilda yttranden (S, MP, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Skattesatser	6
Avdragsrätt	13
Ideella föreningar	15
Andra frågor om mervärdeskatt	18
Reservationer	22
1. Skattesatser, punkt 1 (MP)	22
2. Skattesatser, punkt 1 (SD)	24
3. Andra frågor om mervärdeskatt, punkt 4 (MP, V)	25
4. Andra frågor om mervärdeskatt, punkt 4 (SD)	26
Särskilda yttranden	28
1. Skattesatser, punkt 1 (V)	28
2. Ideella föreningar, punkt 3 (S, MP, V)	28
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	29
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skattesatser

Riksdagen avslår motionerna

- 2012/13:Sk201 av Roland Utbult och Lars-Axel Nordell (båda KD),
 2012/13:Sk217 av Mathias Sundin (FP),
 2012/13:Sk220 av Sten Bergheden (M),
 2012/13:Sk232 av Penilla Gunther (KD),
 2012/13:Sk239 av Ellen Juntti (M),
 2012/13:Sk243 av Jan R Andersson (M),
 2012/13:Sk248 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1,
 2012/13:Sk261 av Krister Örnfjäder (S),
 2012/13:Sk264 av Sten Bergheden (M),
 2012/13:Sk266 av Penilla Gunther (KD),
 2012/13:Sk289 av Eva Bengtson Skogsberg (M),
 2012/13:Sk313 av Anton Abele (M),
 2012/13:Sk331 av Ellen Juntti (M),
 2012/13:Sk333 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda C),
 2012/13:Sk345 av Nina Larsson och Lars Tysklind (båda FP),
 2012/13:Sk353 av Camilla Waltersson Grönvall och Jenny Petersson
 (båda M),
 2012/13:Sk379 av Mats Pertoft och Peter Rådberg (båda MP) yrkan-
 dena 1 och 2,
 2012/13:Sk397 av Annicka Engblom m.fl. (M),
 2012/13:Sk398 av Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD),
 2012/13:Sk430 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M),
 2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 8 och
 2012/13:T505 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 1 (MP)

Reservation 2 (SD)

2. Avdragsrätt

Riksdagen avslår motionerna

- 2012/13:Sk249 av Irene Oskarsson (KD),
 2012/13:Sk298 av Hans Backman (FP) och
 2012/13:Sk372 av Staffan Danielsson (C).

3. Ideella föreningar

Riksdagen avslår motionerna

- 2012/13:Sk265 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 1,
 2012/13:Sk385 av Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (båda KD),
 2012/13:Sk415 av Thomas Strand m.fl. (S),
 2012/13:Sk424 av Cecilia Widegren (M) och
 2012/13:MJ474 av Cecilia Widegren (M) yrkande 7.

4. Andra frågor om mervärdeskatt

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Sk348 av Finn Bengtsson m.fl. (M),

2012/13:Sk388 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),

2012/13:Sk394 av Anti Avsan (M),

2012/13:T449 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD)
yrkande 1 och

2012/13:N253 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 3 (MP, V)

Reservation 4 (SD)

Stockholm den 21 februari 2013

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Leif Jakobsson (S), Ulf Berg (M), Hannah Bergstedt (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andréén (FP), Peter Persson (S), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), Thoralf Alfsson (SD) och Jacob Johnson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I det följande behandlar skatteutskottet allmänna motionsyrkanden som rör mervärdesskatteområdet. Motsvarande motioner behandlades under förra riksmötet i betänkande 2011/12:SkU15. Motionsyrkandena återges i förteckningen över behandlade förslag, se bilaga.

Utskottets överväganden

Skattesatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner om förändrade skattesatser på mervärdesskatteområdet.

Jämför reservationerna 1 (MP) och 2 (SD) samt särskilt yttrande 1 (V).

Bakgrund

Mervärdesskatt ska betalas till staten vid sådan omsättning inom landet av varor och tjänster som är skattepliktig och som görs i en yrkesmässig verksamhet. Mervärdesskatt ska också betalas vid skattepliktiga gemenskapsinterna förvärv och vid import. Mervärdesskattesatsen anges som en påläggsprocent, dvs. procentsatsen används för att räkna ut ett pålägg på beskattningsunderlaget före mervärdesskatt.

Huvudregeln är att mervärdesskatt tas ut med 25 procent. Härutöver finns det två reducerade skattesatser: 12 procent och 6 procent.

De reducerade skattesatserna har följande tillämpningsområden.

- 12 procent: Livsmedel, hotellrums- och campinguthyrning, en konstnärs försäljning av egna konstverk, import av konstverk, samlarföremål och antikviteter. Sedan den 1 januari 2012 tillämpas denna skattesats även på restaurang- och cateringtjänster.
- 6 procent: Dagstidningar, tidskrifter och böcker, entré till konserter, biograf, teater-, opera- och balettföreställningar och djurparker, persontransporter, viss biblioteksverksamhet, viss museiverksamhet, upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, rätt till ljud- och bildupptagning och idrottsområdet.

Artiklarna 93–105 i mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG behandlar skattesatser. Av artiklarna 96–103 framgår vilka nivåer som gäller. I artikel 97 anges att grundskattesatsen inte får vara lägre än 15 procent och i artikel 98 att medlemsstaterna får tillämpa en eller två reducerade skattesatser, som enligt artikel 99 inte får vara lägre än 5 procent. Av bilaga III i mervärdesskattedirektivet framgår på vilka omsättningar av varor och tjänster som reducerade skattesatser får tillämpas.

Efter ett tillkännagivande från riksdagen våren 2002 (bet. 2001/02:SkU18, rskr. 199) tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att se över tillämpningsområdet för de reducerade skattesatserna och undantagen från beskattning inom mervärdesskatteområdet – Mervärdesskattesatsutredningen (dir. 2002:141). I juni 2005 lämnade utredningen delbetänkandet

Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt? (SOU 2005:57) med en rekommendation om att de nuvarande tre olika mervärdesskattesatserna 25, 12 och 6 procent skulle ersättas med en enda enhetlig skattesats, som beräknas till 21,7 procent. I sitt slutbetänkande På väg mot en enhetlig mervärdesskatt (SOU 2006:90) presenterade Mervärdesskattesatsutredningen förslag som rör livsmedelsmomsen och ett antal korrigeringar av gränsdragningar m.m. inom ramen för dagens differentierade skattesatser. Som en följd av dessa förslag skulle också en sänkning av normalskattesatsen möjliggöras. Mervärdesskattesatsutredningens slutbetänkande har inte remissbehandlats.

Inom EU har frågan om vilka varor och tjänster som bör kunna omfattas av reducerad skattesats diskuterats under många år. I juli 2007 lade kommissionen fram ett meddelande (KOM(2007) 380) i vilket den för ett resonemang om hur det framtida skattesatssystemet skulle kunna se ut. Parallellt med den principiella diskussion som fördes i rådet lämnade kommissionen i juli 2008 ett begränsat, konkret förslag som bl.a. innebar möjlighet för alla medlemsstater att tillämpa reducerad mervärdesskattesats på de tjänster som ingick i försöket med reducerad skattesats på vissa arbetsintensiva tjänster (det s.k. lågmomsförsöket) och på restaurangtjänster. Vidare lämnade kommissionen förslag om vissa tekniska justeringar av texten i mervärdesskattedirektivet. Bland annat föreslogs ett tydliggörande av texten så att det framgår att även ljudböcker i fysiskt format och inte bara traditionella tryckta böcker omfattas av möjligheten till reducerad mervärdesskattesats.

Vid Ekofinrådets möte den 10 mars 2009 nåddes en överenskommelse om att alla medlemsstater som så önskar ska få tillämpa lågmoms på de tjänster som ingår i lågmomsförsöket, på restaurangtjänster och på ljudböcker. Efter uppgörelsen inom EU under våren 2009 är det således numera möjligt för de medlemsstater som så önskar att införa reducerad mervärdesskattesats för vissa tjänster.

I grönboken Om mervärdesskattens framtid – Ett enklare, stabilare och mera effektivt mervärdesskattesystem (KOM(2010) 695), som utskottet behandlade under våren 2011, sägs bl.a. följande om skattesatserna i avsnitt 5.2.3 (s. 15).

Det har framförts att tillämpningen av en enda mervärdesskattesats för samtliga varor och tjänster skulle vara en idealisk lösning, om målet är att maximera den ekonomiska effektiviteten. Samtidigt förespråkas ofta, och i synnerhet av hälsorelaterade, kulturella och miljömässiga skäl, reducerade skattesatser som ett politiskt instrument för att skapa en enklare och mer likvärdig tillgång till undervisning och kultur och incitament till miljöinnovation och en kunskapsbaserad resurseffektiv tillväxt. Den nuvarande variationen i normalskattesatserna i EU och de reducerade skattesatserna i vissa medlemsstater verkar inte störa den inre marknaden. Detta beror i huvudsak på att det finns korrigeringsmekanismer (särskilda ordningar för distansförsäljning av varor eller tjänster och nya fordon, se avsnitt 4.2.1) i det nuvarande mervärdesskattesystemet, men denna variation bidrar väsentligt till att komplicera systemet.

Gränsöverskridande transaktioner med varor och tjänster till en reducerad skattesats skapar emellertid efterlevnadskostnader och oklarhet angående rättsläget för företag. Detta är särskilt ett problem när ett företag bli skyldigt att betala mervärdesskatt i en medlemsstat där det inte är etablerat. Man skulle kunna tänka sig mer öppenhet och en bindande databas online över de varor och tjänster som omfattas av reducerade skattesatser

Mervärdesskattesatserna för jämförbara produkter eller tjänster är fortfarande inkonsekventa. Medlemsstaterna får t.ex. tillämpa en reducerad skattesats på vissa kulturprodukter men måste tillämpa normalskattesatsen för konkurrerande tjänster online, som e-böcker och tidningar. I den digitala agendan för Europa anges att man vid all översyn av den offentliga politiken bör beakta frågan om konvergens mellan den fysiska världen och världen online, även i fråga om skatter. För att avskaffa denna diskriminering finns två möjligheter: antingen att behålla normalskattesatsen eller att i den digitala miljön tillämpa de reducerade skattesatser som gäller för varor på traditionella bärare.

I budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1) aviserade regeringen en sänkning av mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster. En utredning tillsattes därefter med uppdrag att utreda dessa frågor. Utredningen föreslog i betänkande SOU 2011:14 att skattesatsen för omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del som avser spritdrycker, vin och starköl, skulle sänkas från 25 procent till 12 procent. I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 finansplan m.m. avsnitt 6.11.3 s. 267–268) lämnade regeringen detta förslag. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2011/12:FiU1), och den till 12 procent sänkta skattesatsen för omsättning av restaurang- och cateringtjänster trädde i kraft den 1 januari 2012.

Utredningen fortsatte sitt arbete med den andra delen av sitt uppdrag, dvs. att analysera effekter av sänkt nivå på mervärdesskattesatsen inom vissa andra delar av tjänstesektorn (SOU 2011:70). Efter det genomförda analysarbetet lämnade emellertid utredningen inga lagförslag om sänkt mervärdesskatt beträffande någon av de tjänster som skulle analyseras enligt uppdraget.

Den 6 december 2011 presenterade kommissionen sitt meddelande Om mervärdesskattens framtid – Mot ett enklare, robustare och effektivare mervärdesskattesystem som anpassats till den inre marknaden (KOM(2011) 851). Meddelandet innehåller allmänna slutsatser från samrådet om grönbocken om det framtida mervärdesskattesystemet. Beträffande skattesatser sägs följande på s. 11–12:

Det finns därför ett antal faktorer som motiverar en granskning av de nuvarande mervärdesskattesatsernas struktur. Kommissionen anser att en sådan granskning bör bygga på en grundlig konsekvensbedömning som omfattar alla aspekter och som bygger på följande riktlinjer:

- Avskaffande av de reducerade skattesatser som försvårar en korrekt funktion av den inre marknaden. Reducerade skattesatser som har varit motiverade tidigare kan ha en snedvridande effekt i dag på grund av en förändrad ekonomisk, affärsmässig och rättslig miljö.

- Avskaffande av reducerade skattesatser för varor och tjänster vars konsumtion motverkas av andra delar av EU:s politik. Detta kunde framför allt gälla varor och tjänster som är skadliga för miljö, hälsa och välfärd.

- Liknande varor och tjänster bör omfattas av samma mervärdesskattesats och de tekniska framstegen bör beaktas i sammanhanget, så att frågan om konvergens mellan onlinemiljön och den fysiska miljön uppmärksammas.

(11) Kommissionen förespråkar en återhållsam användning av reducerade skattesatser för att öka mervärdesskattesystemets effektivitet. Kommissionen kommer under 2012 att inleda en undersökning av de nuvarande mervärdesskattesatsernas struktur enligt ovanstående riktlinjer. Därefter kommer den att lägga fram förslag enligt samma principer efter omfattande samråd med berörda parter och medlemsstater före utgången av 2013.

Motionerna

I motion 2012/13:Sk220 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om att turistmoms bör sänkas och göras mer enhetlig för att på detta sätt skapa tillväxtmöjligheter och underlätta för branschen samtidigt som fuskets kan minskas.

I motion 2012/13:Sk239 av Ellen Juntti (M) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av den s.k. dansbandsmomsen. Skattesatsen bör sänkas från 25 procent till 6 procent.

I motion 2012/13:Sk243 av Jan R Andersson (M) föreslås ett tillkännagivande om att gästhamnsmomsen bör sänkas till 12 procent vilket är den skattesats som gäller för annat kommersiellt boende, bl.a. campingplatser.

I motion 2012/13:Sk264 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av möjligheten för Sverige att inom EU-samarbetet verka för att momsens på körkortsutbildningar avskaffas.

I motion 2012/13:Sk289 av Eva Bengtson Skogsberg (M) föreslås ett tillkännagivande om att möjligheterna till en momssänkning för dans och golf såsom varande friskvård bör ses över.

I motion 2012/13:Sk313 av Anton Abele (M) föreslås ett tillkännagivande om att ungas möjligheter på arbetsmarknaden måste förbättras. Fördelarna med att ha körkort är många. Höga kostnader för att ta körkort försvårar för många att ta körkort. Bland annat bör man se över möjligheterna att halvera momsens på körlektioner för att undanröja ett av hindren för unga att få jobb.

I motion 2012/13:Sk331 av Ellen Juntti (M) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av de olika mervärdesskattesatser som tillämpas och som medför ”krångel” vid redovisning.

I motion 2012/13:Sk353 av Camilla Waltersson Grönvall och Jenny Petersson (båda M) föreslås ett tillkännagivande om att möjligheterna att sänka momsens på dans till dansbandsmusik och därmed införa mer enhetliga skattesatser bör ses över.

I motion 2012/13:Sk397 av Annicka Engblom m.fl. (M) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av möjligheterna att tillämpa likvärdiga villkor inom turistnäringen och att samma skattesatser bör gälla för camping och gästhamnsverksamhet.

I motion 2012/13:Sk430 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) föreslås ett tillkännagivande om att enhetliga momssatser bör gälla inom samma branscher på så sätt som nu har införts inom restaurangbranschen.

I motion 2012/13:Sk217 av Mathias Sundin (FP) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen inom Europeiska unionen bör verka för att momsdirektivet ändras så att e-böcker och andra digitala skrifter kan ha samma låga momssats som tryckta böcker och skrifter.

I motion 2012/13:Sk345 av Nina Larsson och Lars Tysklind (båda FP) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av mervärdesskattesatserna inom kultur- och besöksnäringen.

I motion 2012/13:Sk333 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda C) föreslås ett tillkännagivande om att den s.k. dansbandsmomsen bör sänkas.

I motion 2012/13:Sk201 av Roland Utbult och Lars-Axel Nordell (båda KD) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av mervärdesskattesatserna på kulturområdet i syfte att nå en enhetlig kultur moms.

I motion 2012/13:Sk232 av Penilla Gunther (KD) föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör göras om harmonisering av momssatser inom besöksnäringen.

I motion 2012/13:Sk266 av Penilla Gunther (KD) föreslås ett tillkännagivande om att möjligheten att harmonisera moms för viktminskningsåtgärder och motion till den lägre momssatsen bör utredas.

I motion 2012/13:Sk248 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att moms på e-böcker bör sänkas.

I motion 2012/13:Sk261 av Krister Örnfjäder (S) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av förutsättningarna för en enhetlig momssats inom turistnäringen oavsett hur man övernattar.

I kommittémotion 2012/13:T505 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör göras av möjligheterna att höja moms på inrikes flygtrafik och moms på utrikes flygresor.

I motion 2012/13:Sk379 av Mats Pertoft och Peter Rådberg (båda MP) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag om sänkt moms på e-böcker och e-tidskrifter (yrkande 1). Regeringen bör också snarast återkomma till riksdagen med en redovisning av hur man driver denna fråga gentemot EU-kommissionen (yrkande 2).

I motion 2012/13:Sk398 av Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD) föreslås ett tillkännagivande om att möjligheten av att skapa ekonomisk rättvisa inom kultur och idrott genom att sänka moms på dansbandskonserter från 25 procent till 6 procent bör ses över.

I kommittémotion 2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen inom EU aktivt måste driva frågan om en sänkning av momsatsen på e-böcker.

Utskottets ställningstagande

I ett flertal motioner föreslås sänkt eller slopad mervärdesskatt för nya grupper av varor och tjänster. Frågan om skattesatserna på momsområdet har länge varit föremål för diskussion, den var aktuell också vid förra årets behandling av allmänna motioner på mervärdesskatteområdet liksom vid tidigare år och är så alltjämt.

I sitt utlåtande över grönboken Om mervärdesskattens framtid (2010/11: SkU25), som överlämnats till kommissionen, sade skatteutskottet följande om skattesatser (s. 11):

Det utskottet anfört innebär att det finns goda skäl att sträva efter ett system med så få undantag (från skatteplikt) och så få områden med reducerade skattesatser som möjligt. Samtidigt kan önskemålen om enkla och lättillämpade skatteregler inte ses isolerat utan måste hela tiden vägas mot andra samhälleliga behov. Det måste finnas en möjlighet till flexibilitet för medlemsstaterna. Det kan finnas starka skäl för att i vissa sammanhang tillåta reducerade skattesatser för att kunna påverka konsumtion och sysselsättning. Enligt utskottets mening måste hänsyn också tas till politiska önskemål i medlemsstaterna om att kunna tillämpa låga reducerade skattesatser, bl.a. av sociala skäl. Olika nationella undantag och avvikelser bör dock löpande utvärderas för att motverka eventuell konkurrenssnedvridning, ökad komplexitet och administrativa bördor samt för att utvärdera om den förväntade effekten uppnåtts.

Utskottet sade vidare (s. 12–13):

Mervärdesskattesystemet har hamnat i otakt med den tekniska och ekonomiska utvecklingen där man noterar en ökande användning av ny teknik och en ökad inriktning på tjänster. Utskottet ser implementeringen av det framtida mervärdesskattesystemet som ett bra tillfälle för kommissionen att öppna upp för det digitala samhällets möjligheter. Framtidens mervärdesskattesystem måste behandla gränsöverskridande transaktioner via t.ex. mobiltelefoni och Internet på ett enkelt och effektivt sätt. Med ett enklare och effektivare system främjar vi Internetekonomin tillväxt och framtidens jobb.

När det gäller marknaden för böcker, tidningar och tidskrifter är det i dag möjligt att tillämpa en reducerad skattesats på tryckta böcker i alla format samt ljudböcker och e-böcker i form av cd-skivor. Det samma gäller för tryckta tidningar och tidskrifter. Digitala böcker, dvs. e-böcker och nedladdningsbara ljudböcker (ljud), omfattas dock inte av möjligheten till lågmoms. För dessa produkter samt för tidningar och tidskrifter som levereras online måste varje medlemsland inom EU tillämpa sitt lands normalskattesats. Utskottet anser att det inom yttrandefrihetsområdet är särskilt viktigt att samma mervärdesskattesats kan tillämpas på produkter som finns både i traditionella sammanhang och i en digital miljö. Det är innehållet som ska vara avgörande och inte publiceringsformatet eller distributionsformen. Ett sådant synsätt ligger också i linje med den digitala agendan för Europa där konvergensen förordas mellan den fysiska världen och världen online, även i fråga om skatter (KOM(2010) 245, En digital agenda för Europa).

I betänkandet om mervärdesskatt 2011/12:SkU15 s. 13 noterade skatteutskottet att regeringen kommer att följa upp sänkningen av restaurangmomsen. Utskottet noterade vidare att Utredningen om sänkt moms på vissa tjänster fortsatte sitt arbete med att analysera effekter av en sänkt nivå på mervärdesskattesatsen inom vissa andra delar av tjänstesektorn (SOU 2011:70) och att utredningen inte lämnade några lagförslag om sänkt mervärdesskatt för någon av de tjänster som skulle analyseras enligt uppdraget. Utskottet såg inte någon anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen om någon ytterligare förändring av mervärdesskattestrukturen.

Skattesatsen på e-böcker och digitala publikationer jämförd med andra medier tas upp i flera motioner. Finansminister Borg har besvarat liknande frågor vid flera tillfällen, se t.ex. frågorna 2012/13:98 och 179. I ett svar på en skriftlig fråga om moms på e-böcker skriver finansministern följande.

Den svenska mervärdesskatten bygger på momsdirektivet och det reglerar möjligheterna att införa reducerade skattesatser, så kallad lågmoms.

Sedan sommaren 2009 ger direktivet möjlighet att införa lågmoms på tillhandahållande av böcker på alla typer av fysiska bärare, det vill säga även ljudböcker på cd-skiva. Ändringen föregicks av ett aktivt arbete av den svenska regeringen. Möjligheten till lågmoms omfattar dock inte elektroniskt levererade (nedladdade) böcker, det vill säga de som saknar fysiska bärare. Det är korrekt att Frankrike och Luxemburg infört lågmoms på elektroniska böcker sedan den 1 januari 2012. De har dock av Europeiska kommissionen uppmanats att ändra sin lagstiftning och rättsliga åtgärder har inletts av kommissionen.

I strategin för det framtida mervärdesskatteuttaget, som kommissionen lade fram förra året, lanserades en djupgående reform av EU:s system för mervärdesskatt. Som ett led i detta har kommissionen den 8 oktober 2012 beslutat att påbörja ett offentligt samråd i syfte att granska reducerade skattesatser för ett mer effektivt skattesystem. Samrådet sker genom att kommissionen på sin hemsida bjuder in medborgare, företag och andra intressenter att uttala sig. Kommissionen uppger att den avser att lägga fram förslag om mervärdesskattesatser under 2013.

Det är angeläget att liknade produkter behandlas lika. Jag kommer därför att följa det pågående arbetet inom EU noggrant och konstruktivt.

Utskottet vill lyfta fram det faktum att kommissionen håller på med en omfattande översyn av de nuvarande mervärdesskattesatsernas struktur och att ett förslag kan förväntas före utgången av 2013.

Utskottet vill också återigen framhålla sin tidigare framförda enhälliga syn att det inom yttrandefrihetsområdet är särskilt viktigt att samma mervärdesskattesats kan tillämpas på produkter som finns i både traditionella sammanhang och en digital miljö. Det är innehållet som ska vara avgörande och inte publiceringsformatet eller distributionsformen. Ett sådant synsätt ligger också i linje med den digitala agendan för Europa. Skattesatsen på e-böcker och digitala publikationer bör anpassas till vad som gäller för övriga publiceringsformat.

Utskottet ser mot bakgrund av det ovanstående i år inte någon anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen om någon ytterligare förändring av mervärdesskattestrukturen.

Avdragsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag till ändrade regler om avdragsrätt på mervärdesskatteområdet.

Bakgrund

Avdragsrätt för inventarier i stadigvarande bostad

Enligt bestämmelserna i 8 kap. 3 § ML får den som bedriver en verksamhet som medför skattskyldighet göra avdrag för den ingående skatt som hänför sig till förvärv eller import i verksamheten. Av 8 kap. 9 § första stycket 1 ML framgår dock att avdrag inte får göras för sådan ingående skatt som hänför sig till stadigvarande bostad.

Skatteverket har gjort bedömningen att det av rättspraxis (RÅ 2003 ref. 100) framgår att avdragsförbudet i 8 kap. 9 § första stycket 1 ML måste uppfattas som en schablonregel varför det inte kan anses vara avsett att omfatta enbart privat konsumtion eftersom något särskilt avdragsförbud i så fall inte hade behövts. Avdragsförbudet kan således även omfatta anskaffningar som används i en verksamhet som medför skattskyldighet och som skulle ha medfört rätt till avdrag för den ingående skatten om avdragsförbudet inte hade funnits. Lös egendom som kan hänföras till bostaden är enligt Skatteverkets uppfattning (se ställningstagande 2010-09-22 dnr 131 602507-10/111) sådan inredning eller inventarier som kan anses vara typiska för boende i en normal bostad. Detta innebär att oavsett vilken slags verksamhet som bedrivs i en byggnad eller del därav som omfattas av avdragsförbudet gäller detta även sådana tillgångar i byggnaden som exempelvis möbler, köksutrustning, TV-apparater och andra för boende typiska tillgångar. Även om sådana tillgångar, exempelvis kontorsmöbler, används i verksamhet som medför skattskyldighet gäller avdragsförbudet när de är placerade i en byggnad eller del därav som omfattas av avdragsförbudet.

Avdragsrätt vid förvärv av företagsbilar

Vid företagens förvärv av personbilar råder avdragsförbud enligt mervärdesskattelagen (ML) utom i några speciella verksamheter (t.ex. taxirörelse, trafikskolor). Som personbil räknas enligt ML också en lastbil med skåpkarrosseri utan separat förarhytt och med en totalvikt om högst 3 500 kg. Lastbilar med flak och skåpbilar som har en luftspalt mellan förarhytt och skåp behandlas dock som normala varor i mervärdesskattehanseende och är alltså inte föremål för någon särskild begränsning vad gäller avdragsrätten för näringsidkare.

Avdragsrätt för moms avseende kulturhistoriskt intressanta näringsfastigheter

Avdrag får inte heller göras för ingående moms på kostnader för stadigvarande bostad även om bostaden används i momspliktig verksamhet (t.ex. som mangårdsbyggnad i lantbruk eller som personalbostad). Detta gäller även bostäder i kulturhistoriskt intressanta näringsfastigheter.

Motionerna

I motion 2012/13:Sk249 av Irene Oskarsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras om avdragsrätt för moms beträffande kulturhistoriskt intressanta näringsbyggnader.

I motion 2012/13:Sk298 av Hans Backman (FP) föreslås ett tillkännagivande om avdragsrätt för kontorsinventarier. Ett ställningstagande från Skatteverket innebär att företagare med kontor hemma i bostaden inte kan dra av momsen för kontorsmöbler. Villkoren för att driva företag måste vara lika oavsett om företagaren har kontoret i eller utanför bostaden. Därför bör även företagare som har kontoret i bostaden få dra av momsen för kontorsinventarier.

I motion 2012/13:Sk372 av Staffan Danielsson (C) föreslås ett tillkännagivande om att bestämmelserna för avdragsrätt för moms på företagsbilar bör ses över.

Utskottets ställningstagande

I motionerna väcks frågor om avdragsrätt för moms på inventarier i stadigvarande bostad samt för moms avseende kulturhistoriskt intressanta näringsfastigheter. Motioner med likartat innehåll har väckts vid tidigare års behandling av allmänna motioner. Inte heller i år ser utskottet något skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen.

En av motionerna tar upp avdragsrätt för företagsbilar. Motioner med ett likartat innehåll avstyrktes i 2009/10 års och i tidigare års betänkande (2009/10:SkU28 s. 13). Utskottets uppfattning var då

att den nuvarande regleringen avseende fordon är onödigt byråkratisk och krånglig, och det bör enligt utskottets mening finnas möjlighet att förändra reglerna på ett sätt som gör att företagen kan köpa eller hyra mindre skåpbilar som är lämpliga för ändamålet i sin verksamhet utan att behöva ta hänsyn till olika särregler om avdragsbegränsningar vid uttaget av mervärdesskatt. Detta torde också ge en positiv effekt på koldioxidutsläppen då dessa fordon ofta har bättre miljöegenskaper, såsom låga utsläpp av koldioxid. Utskottet ansåg att det fortfarande fanns anledning att ifrågasätta de aktuella reglerna ur ett förenklingsperspektiv. Förhandlingarna om grunderna för dessa regler är dock fortfarande inte avslutade på EU-nivå, och det kan inte heller uteslutas att en förändring skulle kunna få avsevärda budgetmässiga konsekvenser. Utskottet förutsätter dock att regeringen deltar i de europeiska

förhandlingarna med utgångspunkt i att det ska vara möjligt att genomföra förenklingar av de aktuella reglerna om avdragsbegränsning för bilar.

Frågan om avdragsrätt kan antas vara en av de frågor som övervägs inom kommissionen inför dess arbete med det förslag om det framtida moms-systemet som är aviserat att presenteras före utgången av 2013.

Utskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Ideella föreningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den ideella sektorns mervärdesbeskattning.

Jämför särskilt yttrande 2 (S, MP, V).

Bakgrund

Allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund som bedriver verksamhet som de inte behöver betala inkomstskatt för enligt inkomstskattelagen ska enligt dagens regler i 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:20), förkortad ML, inte heller betala någon mervärdesskatt för omsättningar som görs i denna verksamhet. Sådana allmännyttiga ideella föreningar som är befriade från inkomstskatt och mervärdesskatt saknar – liksom privatpersoner – möjlighet att dra av mervärdesskatten på sina inköp.

Mervärdesskatteutredningen har i betänkandet Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv (SOU 2002:74) funnit att det generella undantag från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och trossamfund som finns i Sverige inte är förenligt med EG-rätten och måste tas bort.

EU-kommissionen har också i en formell underrättelse till Sverige uppmärksammat att de svenska mervärdesskattereglerna för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund inte synes överensstämma med EG:s mervärdesskattedirektiv.

Regeringen har konstaterat att det finns ett behov av att justera begreppet yrkesmässig verksamhet, vilket kan komma att påverka den ideella sektorn. Regeringen har därför hos EU-kommissionen ansökt om möjligheten att införa mervärdesskattebefrielse vid omsättning under visst belopp. Skälen som har angivits är att det är angeläget att ha en aktiv folkrörelse i Sverige. Den verksamhet som bedrivs av ideella föreningar och registrerade trossamfund har en folklig förankring och betydelse för demokrati, välfärd, trygghet, hälsa och livskvalitet i det svenska samhället. Finansdepartementet gav två utredare i uppdrag att utreda frågan och rapporten Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58) redovisades den 31 oktober 2009. Rapporten har remissbehandlats.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1) anförde regeringen följande (s. 318):

I januari 2011 ansökte Sverige hos kommissionen om tillåtelse att få införa en regel om en s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatteredovisning avseende ideell sektor. Ansökan innebar att verksamheter inom ideell sektor som har en skattepliktig omsättning på högst en miljon kronor skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen godtas dock inte ansökan. Regeringen och kommissionen har därefter fört en fortsatt dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation.

I samband med arbetet med en allmän översyn av mervärdesskattesystemet på EU-nivå har regeringen tagit initiativ till ett uttalande av ministerrådet den 15 maj 2012 om att undantagen för ideell verksamhet i mervärdesskattedirektivet bör klargöras.

Regeringen kommer att arbeta vidare med att säkerställa goda förutsättningar för en stark ideell sektor. I dialogen med kommissionen är regeringen tydlig med att den ideella sektorns värdefulla verksamhet måste främjas. Regeringens utgångspunkt är att villkoren för de svenska ideella föreningarna inte ska försämrans.

Motionerna

I motion 2012/13:Sk424 av Cecilia Widegren (M) föreslås ett tillkännagivande om att momsreglerna för second hand-butiker fortsatt bör innebära att försäljning i ideella butiker av detta slag är skattebefriade.

I motion 2012/13: MJ474 av Cecilia Widegren (M) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att förändrade regler för mervärdesbeskattningen inte får leda till att villkoren för ridning och annan föreningsdriven verksamhet försämrans.

I motion 2012/13:Sk265 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att fortsatt momsfrihet för den ideella sektorn bör gälla.

I motion 2012/13:Sk385 av Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (båda KD) föreslås ett tillkännagivande om att EU:s förslag om att momsbelägga svenskt föreningsliv bör stoppas.

I motion 2012/13:Sk415 av Thomas Strand m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen aktivt bör verka för att svenska ideella föreningar ska vara momsbefriade och att dessa föreningar inte ska omfattas av momsplikt vid lokalförhyring.

Utskottets ställningstagande

Ett enigt utskott har tidigare agerat med skärpa och tydlighet i denna fråga. Utskottet har (t.ex. vid 2010/11 års behandling av motioner om mervärdesskatt 2010/11:SkU19) framhållit att den ideella sektorn i Sverige tar ett stort samhällsansvar och bidrar till en berikande mångfald. Verksamheten inom den ideella sektorn ger alla medborgare verktyg för samhällsengagemang och bidrar till ett samhälle där medborgarna är engagerade i

socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning, idrott och andra hälsofrågor. Föreningarna organiserar också en mångfald politiska, ekonomiska och sociala intressen.

I sitt utlåtande om Europeiska kommissionens grönbok Om mervärdesskattens framtid – Ett enklare, stabilare och mera effektivt mervärdesskattesystem, KOM(2010) 695 (bet. 2010/11:SkU25), som har överlämnats till kommissionen, sade utskottet följande:

I detta sammanhang vill utskottet starkt betona vikten av en fördelaktig behandling av ideell verksamhet inom idrott, kultur, socialt arbete, utbildning m.m. och att ett nytt regelverk tydligt undantar den ideella sektorn.

Den ideella sektorn tar ett stort samhällsansvar och bidrar till en berikande mångfald och delaktighet. Samtliga partier i Sveriges riksdag vill se ett samhälle där medborgarna, inte minst de yngre, är engagerade i socialt arbete, kulturfrågor, mänskliga rättigheter, miljöarbete, utbildning och idrott. Föreningslivet utvecklar också särskilda förutsättningar för den representativa demokratin genom att erbjuda medborgarna möjlighet att gemensamt värdera, argumentera och fatta beslut. Föreningarna organiserar också en mångfald politiska, ekonomiska och sociala intressen. Forskning har visat att föreningslivet även bidrar till att öka tilliten i samhället. I Sverige har den ideella sektorn (dvs. ideella föreningar, registrerade trossamfund och stiftelser) en lång tradition. Den är en viktig kraft och tillgång för svenskt samhällsliv. Som exempel kan nämnas att år 2000 var cirka 90 % av Sveriges vuxna befolkning (mellan 16 och 84 år) medlemmar i någon förening. Den ideella sektorn i Sverige ombesörjer normalt sett sina ekonomiska och administrativa funktioner med ideell arbetskraft, vilket innebär att de är särskilt sårbara för administrativa bördor och andra ökade kostnader i verksamheten.

Att införa momsplikt på sådan icke vinstdrivande verksamhet som bedrivs inom den ideella sektorn skulle avsevärt öka den administrativa bördan och således gå stick i stäv med ambitionen att förenkla moms-systemet och minska kostnaderna för efterlevnad och skatteuppbörd. En sådan åtgärd skulle heller inte medföra några betydande skatteintäkter eftersom det mycket sällan uppstår något ekonomiskt mervärde i verksamheten.

Utskottet har också vid två tillfällen under 2011 träffat kommissionär Semeta och då framfört den samfälliga åsikten att det är av stor vikt att hitta en lösning på dessa angelägna frågor som inte innebär några avgörande försämringar för den ideella sektorn i Sverige.

Utskottet vidhåller sin inställning från föregående år om att alla de åtgärder som kan förväntas bör innefatta en helhetsbedömning av påverkan på den ideella sektorn. Det är viktigt att de sammanvägda förslagen inte innebär en försämring.

Vid föregående års behandling av denna fråga (bet. 2011/12:SkU15 s. 18) uttryckte utskottet bl.a. en besvikelse över att kommissionen i sitt meddelande om momsens framtid inte uttryckt någon ambition att tydliggöra de nuvarande bestämmelserna om ideell verksamhet i momsdirektivet.

Utskottet ser emellertid alltfjämt positivt på de ansträngningar som görs för att bevara de goda förutsättningar för ett aktivt föreningsliv och den ideella sektorns verksamhet som vi i dag har i Sverige men avvaktar uppmärksamt den vidare utvecklingen. Motionerna avstyrks.

Andra frågor om mervärdesskatt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ändringar av andra bestämmelser om mervärdesskatt.

Jämför reservationerna 3 (MP, V) och 4 (SD).

Motionerna

I motion 2012/13:Sk348 av Finn Bengtsson m.fl. (M) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av möjligheterna att skapa ännu bättre möjligheter för företagande i glesbygd. Bland annat bör reglerna om redovisning av moms ses över.

I motion 2012/13:Sk394 av Anti Avsan (M) föreslås ett tillkännagivande om att möjligheten att ta bort registreringsplikten för fastighetsägare som vill ta ut mervärdesskatt på hyra för lokaler där det bedrivs mervärdesskattepliktig verksamhet bör ses över.

I motion 2012/13:Sk388 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att en översyn bör göras av möjligheten att förenkla moms systemet så att man avskaffar skyldigheten att debitera moms när köparen är skattskyldig, allt i syfte att minska möjligheterna till bedrägerier.

I kommittémotion 2012/13:N253 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör göras av möjligheten att hela försäljningen av vindkraftverk ska kunna momsbeskattas om säljaren begär det.

I motion 2012/13:T449 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att veteranbilshobbyn bör främjas genom en återgång till tidigare mervärdesskatte regler vid import av veteranbilar samt delar till dessa.

Utskottets ställningstagande

Redovisning av mervärdesskatt

Företag med ett beskattningsunderlag som understiger 40 miljoner kronor redovisar normalt mervärdesskatt för en period om tre kalendermånader. Betalningen ska vara bokförd på Skatteverkets konto senast den 12:e i andra månaden efter redovisningsperioden. I januari gäller dock den 17:e.

De mindre företagens tremånadersredovisning av mervärdesskatt infördes den 1 januari 2008 i syfte att förbättra likviditeten och minska den administrativa bördan för dessa företag (prop. 2007/08:25, bet. 2007/08:SkU14). I betänkande 2008/09:SkU22 anförde skatteutskottet följande:

Riksdagen har under våren 2007 fattat beslut om en förlängning av de mindre företagens redovisningsperiod för mervärdesskatt till tre kalendermånader i syfte att förbättra likviditeten och minska den administrativa bördan för dessa företag. Bakgrunden till detta beslut var att den normala redovisningsperioden för mervärdesskatt – en månad – kunde innebära en ansträngd likviditetssituation och medföra förhållandevis höga hanteringskostnader. De senarelagda inbetalningarna beräknas medföra ränteförluster för statskassan som uppgår till ca 450 miljoner kronor per år.

Ansökan och registrering för frivillig skattskyldighet vid uthyrning av lokaler

Uthyrning och annan upplåtelse av fastighet är enligt 3 kap. 2 § ML med vissa undantag en tjänst som är undantagen från skatteplikt. Detta innebär att bl.a. fastighetsägare som regel inte är obligatoriskt skattskyldiga för t.ex. lokaluthyrning. De har därför inte rätt till avdrag för ingående skatt på förvärv i uthyrningsverksamheten. Den företagare som är skattskyldig för mervärdesskatt och bedriver sin verksamhet i egen fastighet har rätt till avdrag för ingående skatt på förvärv avseende fastigheten. I mervärdesskattehänseende kan således bristande konkurrensneutralitet uppkomma när det gäller verksamheter som bedrivs i hyrda respektive i egna lokaler.

I syfte att undanröja dessa skillnader har en möjlighet införts för fastighetsägare att begära s.k. frivillig skattskyldighet för uthyrning av fastighet. Om fastighetsägaren ska ta ut moms av sina hyresgäster och har rätt att dra av momsen på sina kostnader för lokaler som han hyr ut räcker det inte med att han är momsregistrerad. Han måste också ha fått ett beslut från Skatteverket om att han är registrerad för uthyrning av lokalerna. Ansökan måste därför göras om detta.

I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2012/13:1 s. 319) gör regeringen följande bedömning:

Möjligheten för fastighetsägare att bli skattskyldiga för uthyrning av verksamhetslokaler som ska användas i mervärdesskattepliktig verksamhet infördes 1979. Syftet var att undanröja bristande neutralitet i beskattningen mellan sådana skattskyldiga som bedrev verksamhet i egna lokaler och sådana som bedrev verksamhet i hyrda lokaler. Regelverket var därefter föremål för en generell översyn i slutet av 1990-talet och ändrade regler trädde i kraft 2001.

Reglerna har kritiserats för att vara komplicerade och administrativt betungande. Under våren 2012 har Skatteverket på uppdrag av regeringen gjort en förstudie av förutsättningarna att förenkla regelsystemet. Regeringen avser att göra en bredare översyn i syfte att förenkla regelverket.

Utskottet ser mot denna bakgrund inte något skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen.

Förenkling av mervärdesskattens struktur

Mervärdesskatten tas ut i varje led i tillverknings- och distributionskedjan och kan därför även karakteriseras som en flerledsskatt. Varje led svarar för mervärdesskatten på den värdetillväxt – mervärdet – som har tillförts i det egna ledet. Detta uppnås genom att företagen från mervärdesskatten på den egna omsättningen (den utgående skatten) får dra av mervärdesskatten på förvärven för verksamheten (den ingående skatten). Den verkliga skattebördan skjuts härigenom framåt tills den träffar den slutlige konsumenten. Konsumenten kan vara en privatperson eller ett företag vars verksamhet inte medför skattskyldighet och inte heller rätt till återbetalning av mervärdesskatt.

Som huvudregel gäller att säljaren är skattskyldig för sin omsättning (1 kap. 2 § första stycket 1 ML). I vissa fall är det dock köparen som blir skattskyldig för omsättningen, s.k. omvänd skattskyldighet. Omvänd skattskyldighet tillämpas i många fall när en utländsk företagare omsätter varor eller tjänster i Sverige (inom landet) till köpare som är eller ska vara registrerad till mervärdesskatt och betala skatten. Omvänd skattskyldighet tillämpas också vid vissa omsättningar mellan skattskyldiga näringsidkare inom landet. Detta gäller vid vissa omsättningar av guld (1 kap. 2 § första stycket 4 a ML), vid byggföretags köp av byggtjänster (1 kap. 2 § första stycket 4 b ML) och även från och med den 1 januari 2011 vid handel med utsläppsrätter för växthusgaser (1 kap. 2 § första stycket 4 d ML). Omvänd skattskyldighet i de senare fallen används främst i dessa specifika situationer för att motverka möjligheter till bedrägerier.

Som framförts ovan i detta betänkande har kommissionen aviserat ett förslag om det framtida mervärdesskattesystemet innan utgången av 2013. Eftersom de frågor som väcks i motionen är av grundläggande karaktär för hela strukturen av mervärdesskattesystemet ser utskottet nu inte några skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen.

Försäljning av vindkraftverk

I ett ställningstagande från Skatteverket den 2011-06-20 med dnr 131 428430-11/111 tas frågor upp angående mervärdesbeskattning vid bl.a. överlåtelse av vindkraftverk i vissa fall. Som svar på en skriftlig fråga (2012/13: 196) angående vilka initiativ han är beredd att ta för att främja den småskaliga vindkraftsproduktionen sade finansminister Anders Borg följande den 19 december 2012:

Frågan är ställd mot bakgrund av ett ställningstagande från Skatteverket om mervärdesskatt vid försäljning av vindkraftverk. Av ställningstagandet framgår att en försäljning av ett vindkraftverk i vissa situationer kan bli en delvis mervärdesskattefri försäljning av en fastighet. Den som överlåter vindkraftverket saknar därför avdragsrätt för mervärdesskatt till denna del.

Regeringen har tagit initiativ till att utreda ett system med nettodebitering med syfte att underlätta för privatpersoner och mindre företag att investera i egenproducerad förnybar el. En frivillig skattskyldighet

skulle möjligen kunna vara en åtgärd för att ytterligare främja småskalig vindkraftsproduktion. Frågan är dock komplex både ur ett lagstiftningsperspektiv och i fråga om inverkan på olika överlåtelsesituationer. Jag är i dag inte beredd att ta ställning till en frivillig skattskyldighet vid försäljning av vindkraftverk

Utskottet ser mot denna bakgrund inte nu skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen.

Mervärdesskatteregler vid import av veteranbilar, dvs. som samlarföremål

Av 7 kap. 1 § första stycket ML framgår att skatt tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av bl.a. andra stycket. I andra stycket framgår att skatt tas ut med 12 procent vid import av konstverk, samlarföremål och antikviteter som anges i 9a kap. 5–7 §§. I fråga om import av konstverk, samlarföremål och antikviteter, dvs. inköp från tredjeland, sker således beskattning oavsett värde och oavsett vem som importerar. Skatt tas vid import ut med 12 procent av beskattningsunderlaget. Tullverket är beskattningsmyndighet och påför mervärdesskatt avseende inköp från tredjeland. Det är Tullverket som gör bedömningen om en vara ska klassificeras som konstverk, samlarföremål eller antikviteter. Av tullverkets hemsida (www.tullverket.se) framgår vilka regler tullverket tillämpar vid bedömning av fordon som samlarfordon.

En likalydande motion avstyrktes vid föregående års behandling av allmänna motioner om mervärdesskatt.

Utskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skattesatser, punkt 1 (MP)

av Mats Pertoft (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:T505 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 6 och avslår motionerna

2012/13:Sk201 av Roland Utbult och Lars-Axel Nordell (båda KD),

2012/13:Sk217 av Mathias Sundin (FP),

2012/13:Sk220 av Sten Bergheden (M),

2012/13:Sk232 av Penilla Gunther (KD),

2012/13:Sk239 av Ellen Juntti (M),

2012/13:Sk243 av Jan R Andersson (M),

2012/13:Sk248 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1,

2012/13:Sk261 av Krister Örnfjäder (S),

2012/13:Sk264 av Sten Bergheden (M),

2012/13:Sk266 av Penilla Gunther (KD),

2012/13:Sk289 av Eva Bengtson Skogsberg (M),

2012/13:Sk313 av Anton Abele (M),

2012/13:Sk331 av Ellen Juntti (M),

2012/13:Sk333 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda C),

2012/13:Sk345 av Nina Larsson och Lars Tysklind (båda FP),

2012/13:Sk353 av Camilla Waltersson Grönvall och Jenny Petersson (båda M),

2012/13:Sk379 av Mats Pertoft och Peter Rådberg (båda MP) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Sk397 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2012/13:Sk398 av Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD),

2012/13:Sk430 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) och

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Flyget är en stor och växande utsläppskälla för växthusgaser. När alla växt-husgaser räknas med står flyget i dagsläget för cirka 5 procent av de globala utsläppen. För Sverige är siffran högre. Utsläppen från den svenska befolkningens flygresande, inrikes och utrikes, uppgick till motsvarande ca 8 miljoner ton koldioxid under 2006, vilket är ca 10 procent av de totala svenska utsläppen.

I debatten uppges ibland att flyget globalt står för en andel på 2–3 procent. I denna uppskattning räknas dock bara koldioxid med. Det är viktigt att notera att flygets klimatpåverkan inte enbart orsakas av dess utsläpp av koldioxid. På de höjder, 10–12 kilometer, där flygets utsläpp i huvudsak sker bidrar även utsläppen av kväveoxider och vattenånga till den globala klimatförändringen. Det i dag bästa vetenskapliga underlaget pekar på att den totala klimatpåverkan från flyget är minst 1,8 gånger högre än den som orsakas enbart av koldioxiden.

Flyget står således i dag för en icke obetydlig del av de totala utsläppen, speciellt i rika länder som Sverige. Vad som är mer allvarligt är trenden vad gäller utsläppsökningar. Sedan 1980 har det svenska internationella flygresandet fyrdubblats och globalt är utvecklingen likartad. Under samma period har utsläppen från flyget mer än fördubblats. Med den nuvarande ökningstakten kommer svenskarnas flygresor att orsaka större utsläpp än landets samlade biltrafik om ett tiotal år.

Flygbränsle är i dag helt befriat från koldioxidskatt och energiskatt. Detta innebär att flygbränsle är betydligt billigare än bensin och diesel. I stort sett hela denna skillnad utgörs av skatter. Momssatsen på biljetter för internationella flygningar är 0 procent och för inrikes flygningar 6 procent. Dessa nivåer kan jämföras med den generella svenska momssatsen som ligger på 25 procent och momsens på mat som är nedsatt till 12 procent. Detta innebär en kraftig subvention av flyget. Det är viktigt att spelplanen jämnas ut så att transportslagen får lika villkor.

Ett internationellt beslut om en klimatrelaterad skatt på flygbränsle brådskar för att även flyget, liksom andra transportslag, ska vara med och betala för de miljökostnader det orsakar. Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) inom FN har tagit upp frågan, men har en policy som motarbetar en skatt eller avgift på internationellt flyg.

Momsen är 0 procent på utrikes flygresor och 6 procent på inrikes flygresor. Regeringen bör utreda hur denna kan höjas till 25 procent, vilket motsvarar momsens för bensin.

Det som anförs i motionen bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. Skattesatser, punkt 1 (SD)

av Thoralf Alfsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Sk398 av Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD),
bifaller delvis motionerna

2012/13:Sk201 av Roland Utbult och Lars-Axel Nordell (båda KD),

2012/13:Sk333 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda C),

2012/13:Sk345 av Nina Larsson och Lars Tysklind (båda FP) och

2012/13:Sk353 av Camilla Waltersson Grönvall och Jenny Petersson (båda M) samt

avslår motionerna

2012/13:Sk217 av Mathias Sundin (FP),

2012/13:Sk220 av Sten Bergheden (M),

2012/13:Sk232 av Penilla Gunther (KD),

2012/13:Sk239 av Ellen Juntti (M),

2012/13:Sk243 av Jan R Andersson (M),

2012/13:Sk248 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 1,

2012/13:Sk261 av Krister Örnfjäder (S),

2012/13:Sk264 av Sten Bergheden (M),

2012/13:Sk266 av Penilla Gunther (KD),

2012/13:Sk289 av Eva Bengtson Skogsberg (M),

2012/13:Sk313 av Anton Abele (M),

2012/13:Sk331 av Ellen Juntti (M),

2012/13:Sk379 av Mats Pertoft och Peter Rådberg (båda MP) yrkandena 1 och 2,

2012/13:Sk397 av Annicka Engblom m.fl. (M),

2012/13:Sk430 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M),

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 8 och

2012/13:T505 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkande 6.

Ställningstagande

Dansbandstillställningar är missgynnade i dagens Sverige. Den som besöker en tillställning där det spelas dansbandsmusik får betala mer moms på sin entrébiljett än den som besöker en konsert, eftersom kostnaden för dansbandet belastas med en momssats på 25 procent medan momsen för konserter endast är 6 procent. Samma låga momssats gäller vid idrottsarrangemang, där gällande momssats är 6 procent. Detta förhållande anser jag är både obegripligt och orättvist.

Det är orimligt att musik och rörelse ska ha en högre momsats än idrottsarrangemang och konserter. Jag vill att det skapas rättvisa villkor inom kulturen och idrotten och menar att dansbandsmomsen bör sänkas från 25 procent till 6 procent och bli likvärdig med övriga dans-, idrotts- och kulturupplevelser.

Det som anförs i motionen bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Andra frågor om mervärdeskatt, punkt 4 (MP, V)

av Mats Pertoft (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:N253 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 9 och

avslår motionerna

2012/13:Sk348 av Finn Bengtsson m.fl. (M),

2012/13:Sk388 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),

2012/13:Sk394 av Anti Avsan (M) och

2012/13:T449 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Småskalig produktion av el har stor potential i Sverige. Fler och fler hushåll väljer att sätta upp vindsnurror eller solcellsanläggningar för att täcka delar av eller hela sitt elbehov. Samtidigt ligger Sverige långt efter länder som Tyskland, Danmark och Spanien där utbyggnaden av småskalig elproduktion har kommit betydligt längre. Att människor får vara delaktiga i energiomställningen är avgörande för att nå målet om 100 procent förnybar energi – både för ökad vilja till omställning och för att skynda på utbyggnadstakten. Genom att göra det enklare och lönsammare för småskalig elproduktion frigör man kapital och kreativitet hos ett stort antal hushåll för att snabbt bygga ut förnybar elproduktion. Därigenom minskar beroendet av icke förnybar elproduktion som kärnkraft samtidigt som ägandet av elproduktionen sprids till fler än enbart de tre stora energibolagen. Egen produktion av el uppmärksammar även hushållen på vilka konsekvenser produktion och konsumtion av el får och uppmuntrar därmed också till hushållning med energi.

Skatteverket redogjorde i juni 2011 för sin syn på hur moms ska hanteras vid överlåtelse av vindkraftsprojekt och hela vindkraftverk. Momsreglerna är orimligt komplicerade. Vindkraftverket styckas upp i flera delar och avdragsrätten varierar beroende på hur försäljningen sker. Detta leder till ökade momskostnader i de fall köparen, exempelvis en kommun eller ett företag, kommer att använda produktionen för sin egen förbrukning.

Samma kostnader kan, å andra sidan, vara avdragsgilla när köparens syfte är att sälja vidare den producerade elen, eller när den som bygger själv driver verket vidare. Det innebär att stora elbolag inte drabbas då de själva driver vidare de verk de har projekterat, utan har då full avdragsrätt för moms. Det finns en enkel lösning på dessa problem, nämligen att ändra momsreglerna så att hela försäljningen ska kunna momsbeskattas om säljaren begär det. En sådan lösning bör utredas.

Det som anförs i motionen bör riksdagen ge regeringen till känna.

4. Andra frågor om mervärdeskatt, punkt 4 (SD)

av Thoralf Alfsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:T449 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2012/13:Sk348 av Finn Bengtsson m.fl. (M),

2012/13:Sk388 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),

2012/13:Sk394 av Anti Avsan (M) och

2012/13:N253 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Veteranbilshobby är en utbredd och växande folkrörelse som involverar stora delar av den svenska befolkningen. Olika arrangemang som t.ex. cruisningsträffar eller bilutställningar är en viktig del av turistnäringen för många orter i Sverige. Motorhobbyn kan också sägas utgöra en gemenskap som delas av gamla som unga och män som kvinnor av olika bakgrund. Motorhobby överbryggas såväl klass- som generationsklyftor.

Sverige har varit ett mycket framgångsrikt land inom fordonsindustrin som har haft en stor betydelse för den svenska välfärden. Utan alla duktiga motorentusiaster så hade dessa fantastiska industriframgångar inte varit möjliga. Om Sverige även i framtiden ska vara ledande för utvecklingen inom fordonsindustrin måste motorintresset hos folket hållas levande. Alla privatpersoner som på sin fritid, helt oberoende av skattemedel, lär sig och utvecklar yrken som kommer samhället till del såsom svetsning, lackering, elektronik, mekanik och mycket, mycket mer ger stora värden till samhället. Detta engagemang bör uppmuntras så långt det är praktiskt möjligt.

För närvarande är fordon som är äldre än 30 år skattebefriade, vilket är en regel som bör bevaras. Samtidigt menar jag att en motsvarande regel för husvagnar bör instiftas för att på så sätt göra regelverket mer enhetligt.

Inom hobbyn finns också en efterfrågan på import av veteranbilar, vilket för en tid sedan belades med mindre förmånliga skatteregler än tidigare. En återgång till tidigare momssatser bör genomföras, både för äldre begagnade bilar och för delar till dessa, vid import från länder utanför EU. Det borde inte vara omöjligt att förenkla reglerna för införsel av veteranbilar när sådan införsel sker av samlare och entusiaster.

Det som anförs i motionen bör riksdagen ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Skattesatser, punkt 1 (V)

Jacob Johnson (V) anför:

Vänsterpartiet anser att alla transportslag ska bära sina samhällsekonomiska kostnader. Kostnaderna ska inte överlämnas till kommande generation. Det är därför nödvändigt att luftfarten i större utsträckning bidrar till utsläppsminskningar för att uppnå riksdagens fastställda miljökvalitetsmål. Räknat per passagerarkilometer är flyget det transportsätt som påverkar miljön mest. Flyg är inte ett energieffektivt transportmedel och bör endast användas där andra alternativ saknas. FN:s klimatpanel, IPCC, förutspår att i värsta fall kan flygets samlade globala andel av utsläppen av växthusgaser uppgå till hela 15 procent 2050.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Vänsterpartiet samtidigt i ett annat betänkande föreslår att Sverige bör undersöka möjligheterna att införa en klimatskatt på inrikes- och utrikesflyg i form av en schabloniserad start- och landningsavgift. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Ideella föreningar, punkt 3 (S, MP, V)

Leif Jakobsson (S), Hannah Bergstedt (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Peter Persson (S), Anders Karlsson (S), Mats Pertoft (MP) och Jacob Johnson (V) anför:

Vi vill än en gång lyfta fram den viktiga funktion som många ideella föreningar fyller i det svenska samhällslivet. Vi vill därför också poängtera vikten av att dessa föreningar kompenseras för de ökade belastningar som de kan komma att drabbas av om verksamhet som i dag är skattebefriad inte längre kan vara det.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Sk201 av Roland Utbult och Lars-Axel Nordell (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av mervärdesskattesatserna på kulturområdet i syfte att nå en enhetlig kultur moms.

2012/13:Sk217 av Mathias Sundin (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom Europeiska unionen verka för att momsdirektivet ändras så att e-böcker och andra digitala skrifter kan ha samma momssats som tryckta böcker och skrifter.

2012/13:Sk220 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt och mer enhetlig turist moms.

2012/13:Sk232 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utredning bör göras om harmonisering av momssatser inom besöksnäringen.

2012/13:Sk239 av Ellen Juntti (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av den s.k. dansbandsmomsen.

2012/13:Sk243 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gästhamnsmomsen.

2012/13:Sk248 av Maria Ferm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt moms på e-böcker.

2012/13:Sk249 av Irene Oskarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av lagstiftningen när det gäller kulturhistoriskt intressanta näringsbyggnader.

2012/13:Sk261 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en enhetlig momsats oavsett hur man övernattar inom turistnäringen.

2012/13:Sk264 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten för Sverige att inom EU-samarbetet verka för att momsen på körkortsutbildningar avskaffas.

2012/13:Sk265 av Lars-Axel Nordell (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt momsfrihet för den ideella sektorn.

2012/13:Sk266 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att harmonisera momsen för viktminskningsåtgärder och motion till den lägre momssatsen.

2012/13:Sk289 av Eva Bengtson Skogsberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om momsregler för dans och golf som friskvård.

2012/13:Sk298 av Hans Backman (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även företagare som har kontoret i bostaden bör få dra av momsen för kontorsinventarier.

2012/13:Sk313 av Anton Abele (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungas möjligheter på arbetsmarknaden.

2012/13:Sk331 av Ellen Juntti (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av de olika mervärdesskattesatserna, som medför krångel vid redovisning.

2012/13:Sk333 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sänka den s.k. dansbandsmomsen.

2012/13:Sk345 av Nina Larsson och Lars Tysklind (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av mervärdesskattesatserna inom kultur- och besöksnäringen.

2012/13:Sk348 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av att skapa ännu bättre möjligheter för företagande i glesbygd.

2012/13:Sk353 av Camilla Waltersson Grönvall och Jenny Petersson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dansbandsmomsen.

2012/13:Sk372 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över skattereglerna för företagsbilar.

2012/13:Sk379 av Mats Pertoft och Peter Rådberg (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag om sänkt moms på e-böcker och e-tidskrifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur man driver denna fråga gentemot EU-kommissionen.

2012/13:Sk385 av Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa EU:s förslag om att momsbelägga svenskt föreningsliv.

2012/13:Sk388 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hela moms lagstiftningen.

2012/13:Sk394 av Anti Avsan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort registreringsplikten för fastighetsägare som vill ta ut mervärdesskatt på hyra för lokaler där det bedrivs mervärdesskattepliktig verksamhet.

2012/13:Sk397 av Annicka Engblom m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likvärdiga villkor inom turistnäringen.

2012/13:Sk398 av Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att skapa ekonomisk rättvisa inom kultur och idrott genom att sänka momsen på dansbandskonserter från 25 procent till 6 procent.

2012/13:Sk415 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen aktivt ska verka för att svenska ideella föreningar ska vara momsbefriade och att dessa föreningar inte ska omfattas av momsplikt vid lokalförhyring.

2012/13:Sk424 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om momsregler för second hand-butiker.

2012/13:Sk430 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om enhetliga momssatser.

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om momssatsen på e-böcker och regeringens roll.

2012/13:T449 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om främjande av veteranbilshobbyn genom återgång till tidigare skatteregler vid import av veteranbilar samt delar till dessa.

2012/13:T505 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda höjd moms på inrikes flygtrafik och moms på utrikes flygresor.

2012/13:MJ474 av Cecilia Widegren (M):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändrade regler för mervärdesbeskattningen inte får leda till att villkoren för ridning och annan föreningsdriven verksamhet försämras.

2012/13:N253 av Lise Nordin m.fl. (MP):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda om hela försäljningen av vindkraftverk ska kunna momsbeskattas om säljaren begär det.